

Fokusera på orsakerna till långtidsarbetslöshet

Dagens Industri den 6 oktober 2021

Den 25 september gästades Ekots lördagsintervju av arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S). Temat var långtidsarbetslöshet, men det faktum att en allt större andel av de arbetslösa är födda utanför Europa fick mycket lite uppmärksamhet.

Att ett stort antal människor i dag har svårt att konkurrera på arbetsmarknaden till följd av kort formell skolutbildning (ofta förvärvad i utlandet) och bristande språkkunskaper är känt sedan länge.

I ett läge där slutet på pandemin förhoppningsvis skymtas är det hög tid att diskutera vilka åtgärder som är mest effektiva för att förbättra arbetsmarknadsetableringen i denna grupp.

Bara om man förstår långtidsarbetslöshetens orsaker kan man formulera trovärdiga åtgärder för att förbättra situationen.

Under de senaste åren har gruppen arbetslösa i Sverige i allt större utsträckning kommit att utgöras av personer som är födda utanför Europa. Under de senaste tjugo åren har gruppen utrikes födda med ursprung i länder utanför Europa ökat i storlek i Sverige, och i dag är närmare 240 000 födda i Afrika och närmare 800 000 i Asien.

En relativt stor andel av de utomeuropeiskt födda har kort formell skolutbildning. Data från Statistiska Centralbyrån visar mer än hälften av de personer som invandrat från Somalia har en utbildning som motsvarar högst svensk grundskoleutbildning.

Bland människor som invandrat från Irak och Syrien är andelen med kort formell skolutbildning lägre, men ändå betydligt högre än bland inrikes födda.

Det är framför allt utrikes födda med kort formell utbildning som är överrepresenterade i arbetslöshet. Enligt Statistiska Centralbyrån uppgick arbetslösheten bland människor från länder i Afrika och Asien som inte avlagt gymnasieexamen till mellan 45 och 50 procent 2020.

Utomeuropeiskt födda är således en grupp med stora problem att etablera sig på arbetsmarknaden.

Så vad kan då göras för att förbättra situationen? Integrationsproblemen på den svenska arbetsmarknaden är i dag så omfattande att flera åtgärder samtidigt är nödvändiga.

I en SNS-rapport från förra året föreslog undertecknad och två kolleger ett antal åtgärder som skulle kunna förbättra integrationen.

Mot bakgrund av att ett stort antal människor från länder utanför Europa har kort utbildning är utbildningssatsningar nödvändiga. Vi vet också att språket är en nyckel till lyckosam integration. Undersökningar visar att sysselsättningen bland personer med utländsk bakgrund som har goda kunskaper i svenska språket ligger väl i nivå med sysselsättningen i den inrikes födda befolkningen.

Att många utrikes födda har låg formell utbildning gör också att förändringar i lönebildningen bör diskuteras.

Om människor med kort skolutbildning ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden är det rimligt att tro att detta i vissa fall måste ske till lägre ingångslöner än vad som är fallet i dagsläget. Det sistnämnda måste kombineras med olika typer av utbildningssatsningar som möjliggör för människor att röra sig uppåt i yrkeskarriären.

När pandemin närmar sig sitt slut blir det angeläget att flytta fokus från krisbekämpning till ett mer långsiktigt arbete för att förbättra situationen för utsatta grupper på arbetsmarknaden. Den svenska integrationspolitiken har haft brister under lång tid. Detta sätter bland annat avtryck i långtidsarbetslösheten.

Om vi ska lyckas att pressa ned denna måste insikt finnas om att de långtidsarbetslösa är en heterogen grupp, och att gruppen arbetslösa i Sverige i allt större utsträckning kommit att utgöras av utrikes födda. Den som diskuterar långtidsarbetslöshet utan fokus på integration får med stor säkerhet svårt att formulera effektiva åtgärder för att förbättra situationen.

Mats Hammarstedt